Strehaia – Important Center of Romanian Orthodoxy

Cezar Avram[1], Roxana Radu[2]
[1]Prof. univ. dr., cercetător ştiinţific I, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopşor" – Craiova, Academia Română, email: avramcezar@yahoo.com
[2]Conf. univ.dr., Facultatea de Drept şi Ştiinţe Sociale, Universitatea din Craiova/ cercetător ştiinţific III, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopşor" – Craiova, Academia Română, email: rocxaine@yahoo.com.

Abstract

Religious establishment of Strehaia has a history going back in time over 500 years, on the thread of a tradition initiated by the Craioveşti boyars and continued by the lords of the Romanian Country who endowed the monastery, founded by Matei Basarab, with many donations and privileges. One of the most important episodes in the history of this place of worship is the establishment by Grigore Ghica and the existence of the Strehaia bishopric, which was placed in time by most historians between 1673 and 1679. Apart from the tradition of the existence of a diocesan seat in Strehaia while the bans (governors) of Oltenia has resided here, this article also addresses other issues such as the identity and activity of the Bishop Daniil, the fate of the monastery after the dissolution of the Strehaia bishopric until the present and its role in the development of important historical events, including: the Austrian domination over Oltenia between 1718-1739, the riot of the pasha of Vidin Pasvan Oglu and looting of the monastery by Turkish bands, the revolution of Tudor Vladimirescu in 1821 and harboring his troops to Strehaia, peasant uprising since 1826, the exile of the outlaw Iancu Jianu and his run from the convent etc.

Keywords: monastery, bishopric, diocese, lord, estate

Odată cu constituirea principatului Ţării Româneşti, cultul ortodox a primit libertate deplină în organizarea Bisericii creştine. Episcopiile, şi apoi mitropoliile au fost mai întâi păstorite de mitropoliţii trimişi de la Constantinopol, care au dat bisericii o organizare nouă, desăvârşită pe vremea lui Radu cel Mare (1496-1508). În secolele XVII-XVIII, biserica a continuat să fie un stâlp important al statului, cu toate că regimul politic al Principatelor s-a modificat.

Strehaia a constituit un important punct administrativ şi politic în perioada de început a Banatului Olteniei, fapt ce s-a reflectat şi în ierarhia instituţională a bisericii. La sfârşitul sec. al XV-lea, boierii Craioveşti au zidit aici un castel şi o biserică (sau chiar o mânăstire), iar istoricii afirmă că e

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

posibil să fi existat la Strehaia şi o episcopie în perioada cuprinsă între desfiinţarea Mitropoliei Severinului şi înfiinţarea episcopiei de la Râmnic (Bârlădeanu 1930; Lapedatu 1906; Ştefănescu 1956; Moisescu, Lupşa şi Filipaşcu 1957). Existenţa acestei episcopii se explică prin faptul că Bănia Olteniei, după mutarea de la Turnu Severin şi până la înfiinţarea Băniei Craiovei, în sec. al XVI-lea, şi-a avut reşedinţa la Strehaia. Motivele care au determinat apoi desfiinţarea reşedinţei eparhiale de la Strehaia şi înfiinţarea celei de la Râmnic sunt exclusiv de natură politică, Radu cel Mare urmărind a "înlătura dependenţa episcopiei de Craioveşti" şi a împiedica "tendinţa de independenţă a Craioveştilor" (Ştefănescu 1956). Informaţii certe despre existenţa acestei prime episcopii la Strehaia nu există, în afară de pisania comemorativă a înfiinţării episcopiei din anul 1673 care atestă că "Grigorie Voievod, în domnia mării sale, la anul 1673, - socotitus-au dimpreună cu toţi cinstiţii sfetnicii mării sale şi au tocmit şi au aşezat această sfîntă mănăstire a fi episcopie a Ţerii Romîneşti; pentru că mai dinainte vreme au fost iarăşi episcopie, ci fiind supărată (surpată) mult de puterea varvarilor s-au mutat la Râmnic" (Lapedatu 1906; Cernăianu 1931; Coravu 2007).

Pe locul vechii ctitorii a boierilor Craioveşti (Iorga 1905; Iorga şi Balş 1922; Bilciurescu 1890; Cernăianu 1931), Pătraşcu Vodă, tatăl lui Mihai Viteazul, a zidit o mănăstire (Năsturel 1914) pe care viitorul domn al Unirii a reparat-o pe când şi-a avut aici reşedinţa, ca bănişor al judeţului Mehedinţi (Sîrbu 1904). Matei Vodă Basarab, care avea o moşie la Strehaia, a zidit aici, în anul 1645, mai întâi o biserică, apoi o mănăstire, actul de fundaţie aflat în Condica mănăstirii datând din 6 martie 1650 (Bianu 1904). Noua mănăstire a fost zidită, probabil, pe ruinele celei vechi, acesta fiind motivul pentru care, în urma săpăturilor arheologice, nu s-au depistat urmele unei alte biserici (Coravu 2007).

După înfiinţarea ei, Matei Basarab a înzestrat mânăstirea, printr-un hrisov din 6 martie 1650, cu "satul Strehaia… tot satul cu tot hotarul şi cu toţi rumânii şi cu tot venitul…", "satul Stângăceaoa din dos şi satul Stângăceaoa din faţă cu toţi rumânii şi cu tot venitul…", "satul Bresniţa de sus… cu tot hotarul şi cu rumânii şi cu tot venitul…", "satul Bresniţa de jos" cu rumânii vânduţi, o parte din satul Vlădăşeştii fără rumâni, "satul Coşcodia… cu tot hotarul şi cu toţi rumânii şi cu tot venitul…" şi "satul Drăguleştii ce se chiamă Busul şi rumâni care s'au vândut… cu feciorii lor" (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 7, 8, 22, 23-24). Tot ctitorul ei a mai dăruit mânăstirii Strehaia "jumătate de vamă din târgul Strehăii şi cu merticul de sare de la vel ocna de s'au luat pre an câte bolovani 75" (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 4).

Urmând exemplul înaintaşului său, domnitorul Constantin Şerban a întărit mânăstirii stăpânirea asupra moşiei şi satului Strehaia prin cartea din 25 iunie 1654 (Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 326: 4v.-5; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 910v. -911; Chiriţă 1939) şi prin cartea din 2 septembrie 1655 a pus sub stăpânirea egumenului Teodosie pe

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

toţi rumânii care au fost înscrişi în catastihul lui Matei Basarab din Strehaia (Arh. St. Buc. *Mânăstirea Strehaia*, XIV: 9; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 953; Chiriţă 1939).

În timpul primei sale domnii, Grigorie Ghica a ordonat, la 18 martie 1664, samnicilor mehedinţeni să nu mai îngreuneze pe locuitorii ”sloboziei mânăstirii Strehaia” la ”sembrii” ci să-i lase ”aş dare seama precum dau şi birnicii, iar mai mult să nu le ia” (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 9).

La rândul său, Radu Leon Voievod a întărit stăpânirea mânăstirii peste satele Bresniţa de jos (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 36-37) şi Bresniţa de sus (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 35-36), scutind-o şi ”de lucru domnesc, şi de cai de olac, de podvoade, de mertice, şi de slugile domneşti, şi de toate mâncăturile câte sunt preste an în ţara Domniei Meale, de nimic val sau bântuială să nu aibă”, cum stă scris în cartea din 27 mai 1668 (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 9; Chiriţă 1939).

Constantin Basarab Brâncoveanu a întărit drepturile mânăstirii Strehaia şi după mutarea târgului din ”calea răutăţilor” la Cerneţi (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 4), cedând, de asemenea, mânăstirii şi jumătate din vama târgului de la Cerneţi (Arh. St. Buc. *Mânăstirea Strehaia*, XIV: 23; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 948v.-949; Chiriţă 1939). Printr-o carte din 20 august 1689, domnitorul a scutit oamenii mânăstirii de dijmărit (Arh. St. Buc. *Mânăstirea Strehaia*, XIV: 16; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 947v.-948).

Atât Şerban Cantacuzino, cât şi Nicolae Mavrocordat au întărit daniile înaintaşilor lor făcute mânăstirii ((Arh. St. Buc. *Mânăstirea Strehaia*, XIV: 27, 29; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 950v.-951; Chiriţă 1942), iar ultimul a reînnoit scutirea de dijmărit, vinărici şi oierit a satului Strehaia, prin cartea din 27 aprilie 1716 (Arh. St. Buc. *Mânăstirea Strehaia*, XIV: 29; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 951; Chiriţă 1942).

Împrejurările înfiinţării episcopiei de la Strehaia se situează în timpul celei de-a doua domnii a lui Grigorie Ghica (1672-1674), fiind legate de dorinţa domnitorului fie de a răsplăti pe cineva ”care-i făcuse vre-un însemnat serviciu” (Lapedatu 1906; Iorga 1928), fie de a-şi face venit din venitul ei (Bodin 1932), fie de a urmări ”procopsirea vreunui protejat” (Ionescu 1914). Într-o altă ipoteză, domnitorul Grigorie Ghica a înfiinţat episcopia de la Strehaia pentru a-i conferi scaunul episcopal ierarhului Daniil, ”striin din Ţara Moldovei”, care-l adăpostise, probabil, în timpul pribegiei sale prin Moldova către Viena, în 1644 (Şerbănescu 1954; Şerbănescu 1961). Domnitorul ar fi dorit să ofere o răsplată pentru ajutorul dat de ierarhul de ”prin părţile Focşanilor”, însă fie că nu a mai vrut să provoace o criză bisericească prin înlocuirea altui ierarh cu Daniil (Şerbănescu 1954), fie că şi-a dorit să reînvie o tradiţie ”pentru că mai dinainte vreme au fost iarăşi episcopie, ci fiind supărată (surpată) mult de puterea varvarilor s-au mutat la Râmnic”, aşa cum stă mărturie pisania comemorativă a înfiinţării episcopiei din anul 1673 (Lapedatu 1906; Cernăianu 1931; Coravu

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

2007). Corelând aceste date cu un act de vânzare-cumpărare din 1686, despre Daniil se spune că ar fi fost un arhiepiscop care, împreună cu Teodosie, ”fost mitropolit al Moldovei”, a cumpărat o moşie ”la capul târgului Focşanii de sus” (Lapedatu 1906).

Cu privire la identitatea episcopului Daniil există însă multe opinii controversate care îl identifică pe acesta fie cu un ”fost mitropolit la Sofia”, pe baza unui zapis de danie datând din 3 iulie 1681 prin care Dionisie Ieromonah lăsa Episcopiei Râmnicului schitul său de la Ţeica ”din sus de Ocnele Mari ale Vâlcei” (Bianu 1904), fie cu un preot rătăcitor care predica cuvântul lui Dumnezeu prin sud-estul Ardealului şi care a fost numit episcop ”calvinist” în ţinutul Făgăraşului între1662-1685. Un an mai târziu, acelaşi Daniil a trecut în Ţara Românească, unde a participat la sfinţirea lui Varlaam de Alba Iulia din 1686, sub numele de ”Daniil proin Ardelean”, fiind identificat cu cel care a tradus ”Îndreptarea legii” sau ”Pravila” de la Târgovişte din 1652 (Bunea 1902). În opinia lui N. Iorga, Daniil ar fi fost un mitropolit al Ardealului, hirotonisit poate în Ţara Românească, după moartea lui Simion Ştefan din 1651, şi care, potrivit diplomei lui Rákóczy al II-lea, depindea direct de superintendentul calvin (Iorga 1902). Din informaţiile furnizate de Iorga rezultă că Daniil a fost confirmat, în 1662, de Mihail Apaffy ca episcop calvin al Ţării Oltului, de unde a trecut la curtea boierilor munteni, găsindu-şi sfârşitul, probabil, în exil (Iorga 1902). Şi pentru Iorga, Daniil, episcop al Ţării Oltului, ar fi acelaşi cu ”Daniil Andrian din Panonia”, traducătorul ”Pravilei” lui Matei Basarab. Iorga rectifică de mai multe ori datele şi informaţiile despre Daniil (Iorga 1908; Iorga 1915), ajungând la concluzia că Daniil, cel care a tradus ”Îndreptarea legii” în 1652, a fost mitropolit al Ardealului după anul 1654, de unde a trecut în Oltenia ca episcop al Strehaiei (Iorga 1926). Tot lui i s-au atribuit scrierea ”Cronicii Ţării Româneşti dintru început”, traducerea lucrării lui Gavril Protul ”Viaţa şi traiul sfinţiei sale Părintelui Nostru Nifoniu Patriarhului Ţarigradului, care au strălucit între multe patemi şi ispite în Ţarigrad şi în Ţara Muntenească” (Dumitrescu 1916) şi cea a Bibliei de la 1688 (Lupaş 1928). Şi cu privire la originile acestui ”striin de Ţara Moldovei” există mai multe opinii, susţinându-se că ar fi fost fie român, fie grec (Diaconescu 1926-1927).

Dispunând de toate aceste date, D. Bodin a ajuns la concluzia că este vorba despre trei persoane diferite. Primul este Daniil Andrean, monahul din Ţara Panoniei (Bianu şi Hodoş 1903), român din Ardeal sau din Ţara Românească, cel care a tradus ”Îndreptarea legii” la îndemnul Mitropolitului Ştefan căruia i-o şi închină, şi care, după moartea lui Simeon Ştefan, ajunge Mitropolit al Ardealului între anii 1653-1656 (Mangra 1906) şi episcop al Ţării Oltului în perioada 1662-1668, de unde trece iar în Moldova. În 1668, ”Daniil, ce au fost mitropolit la Beligrad în Ţara Românească” primeşte un act de danie de la voievodul moldovean Iliaş Alexandru, iar în 1686 ”Daniil proin Ardelean” participă la alegerea şi sfinţirea lui Varlaam ca Mitropolit al Ardealului (Bodin

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

1932; Meteș 1930; Meteș 1935). Un al doilea ”proin Sofia Daniil mar(tor)” apare în documentul de la 3 iulie 1681 prin care Dionisie Ieromonahul lăsa Episcopiei Râmnicului schitul său de la Țeica (Bodin 1932). Un al treilea Daniil ar fi însă, în opinia lui Bodin, episcopul Strehaiei: un simplu monah, aflat însă în legături strânse de prietenie cu domnitorul Grigorie Ghica, fapt pentru care a fost sfinţit ca episcop de către Varlaam, Mitropolitul ”a toată Ţara rumânească şi exarh al Plaiurilor” (Bodin 1932).

Scaunul episcopal de la Strehaia, care-şi întindea jurisdicţia asupra judeţului Mehedinţi (Lapedatu 1906; Bârlădeanu 1930; Şerbănescu 1954; Moisescu, Lupşa şi Filipaşcu 1957), s-a menţinut însă doar pentru o scurtă perioadă, în timpul lui Grigorie Ghica şi Gheorghe Duca Vodă – între 1673 şi 1679, şi, probabil, până spre sfârşitul domniei lui Şerban Cantacuzino, în anul 1688 (Bodin 1932; Lapedatu 1906; Bârlădeanu 1930). Opinia majoritară situează momentul înfiinţării episcopiei între 15 ianuarie 1673, când Ştefan egumenul a fost ales episcop al Râmnicului (Craiovescu 1886), şi 15 aprilie 1673, dată care rezultă din pisania comemorativă a înfiinţării episcopiei (Lapedatu 1906; Cernăianu 1931; Coravu 2007). Într-o opinie singulară, data înfiinţării episcopiei s-ar situa undeva pe parcursul anului 1972 (mai-iunie), când Grigorie Ghica a rupt ”o parte din teritoriul eparhiei” lui Varlaam, episcopul Râmnicului, şi a creat episcopia Strehaiei, unde ”a înscăunat pe episcopul Daniil, aflat până atunci la schitul Babele din Vrancea” (Şerbănescu 1954). Ipoteze diferite există şi cu privire la durata acestei episcopii. În afară de opinia majoritară, susţinută de I. Bianu, D. Bodin, V.P. Bârlădeanu şi Al. Lapedatu, potrivit cărora durata episcopiei Strehaia se întinde între anii 1673 şi 1688, s-au formulat şi alte ipoteze în care se susţine că ea ar fi durat fie până în anul 1675 sau 1676 (Dumitrescu 1916; Dumitrescu 1923; Meteș 1930; Meteș 1935; Moisescu, Lupşa şi Filipaşcu 1957), fie până în 1678 sau 1679 (Lupaș 1918; Şerbănescu 1954; Coravu 2007), când proaspătul venit la domnie Şerban Cantacuzino ”aducând înapoi rosturi canonice, a trebuit să înlăture încă de la început această ciudată episcopie din placul domnesc” (Iorga 1928). Această ultimă ipoteză pare a fi susţinută de documente de arhivă care atestă faptul că, după desfiinţarea episcopiei Strehaia de către Şerban Cantacuzino, Daniil a fost mutat la mănăstirea Cotroceni, unde a stat ”de la 29 noiembrie 1679 până la 21 ianuarie 1682, în care timp actele mânăstirii fac des pomenire de stareţul ei: episcopul şi uneori arhiepiscopul Daniil” (Şerbănescu 1954; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 690: 10, 10v., 21, 21v., 49, 49v.; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 692: 20v., 22, 46, 50, 90), ceea ce ne îndreptăţeşte să considerăm anul 1679 ca fiind ultimul an de existenţă al episcopiei Strehaia.

Cu privire la activitatea episcopului Daniil s-a spus că ”slujba cu care era învestit nu avea în ochii săi aerul unei înalte misiuni ci greutatea unei cariere trecătoare care trebue să renteze cât mai mult”, dar nici nu se putea altfel într-o episcopie ”făurită pentru venituri”, pe care domnitorii au menţinut-o

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

”atâta vreme cât Daniil a răspuns banii doriţi” (Bodin 1932). Administrator al moşiilor episcopiei, el era însărcinat cu strângerea dărilor de la rumânii şi ţiganii care munceau pe aceste moşii. Episcopia Strehaia trebuia să plătească haraciul de 150 de ughi pe an, câte 12 bani ca ”plocon” la alegerea fiecărui nou domnitor, câte o vadră de vin din zece şi câte 13 bani pentru ”litra de stupi sau de râmători” (Bodin 1932). La 17 ianuarie 1673, Grigorie Ghica l-a împuternicit pe egumenul Eftimie să supună şi să aducă de oriunde pe ”slobozanii din Strehaia” (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 9) care fugeau de pe proprietăţile mânăstirii din cauza condiţiilor de exploatare a muncii lor şi a dărilor pe care trebuiau să le plătească mânăstirii (Bodin 1932), ceea ce ne îndreptăţeşte să considerăm că înfiinţarea episcopiei a avut loc după această dată. Se pare că fenomenul părăsirii moşiilor de către rumânii şi ţiganii robi şi adăpostirea acestora în păduri luase o asemenea amploare încât, prin hrisovul dat de Grigorie Ghica la 15 aprilie 1673 şi întărit de Gheorghe Duca Vodă la 2 martie 1674 (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 102-103) se deplânge, într-o notă evident exagerată, soarta preoţilor şi călugărilor rămaşi ”la lipsă şi pustiire” din cauza fugii enoriaşilor, precum şi a ”svinte(lor) biserici pustii şi închise, lipsite de toată svânta şi dumnezeiasca slujbă, rămânând creştinii neispovediţi, neindireptaţi şi neslujiţi”. Din aceste motive, domnul, văzându-i ”întru multe şi greale nevoi, a făcut socoteală dimpreună (…) cu cinstitul şi prea svinţitul părintele (…) Chir Vlădica Varlaam, mitropolitul Ţării, i chir Ştefan, episcopul Rîmnicului, i chir Grigorie Episcopul Buzăului, i chir Daniil Episcopul Strehăii” şi au dat privilegii episcopiilor, bisericilor şi mânăstirilor pentru ca preoţii şi călugării ”să poată fi numai de paza svintelor besearici şi să le fie mila dela Domnie…” (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 102-103).

Preocupările lui Daniil de a înmulţi averea episcopiei şi de a o administra cât mai bine reies dintr-o serie de acte de donaţie şi de vânzare-cumpărare încheiate de către acesta. Astfel, la 21 martie 1675, Daniil, în numele episcopiei pe care o păstorea, a primit de la Martin şi soţia sa Oprea casa, pivniţa, foişorul şi grădina cu pomi din satul Samarineşti pentru ”întărire şi nouă vecnică pomenire” (Arh. St. Buc. *Mânăstirea Strehaia*, XII: 1; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 326: 52; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 915; Cernăianu 1931). La 27 aprilie 1675, Anca şi soţul său Dragul au vândut episcopului Daniil un ţigan, Radul, ”pentru că ţine şi o ţigancă a sfintei Episcopii”, cu 30 de taleri, să fie ”moşie ohabnică el şi feciorii lui şi feciorii feciorilor lui” mânăstirii (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 102v.-103). La începutul anului 1676, Daniil a cerut domnitorului Duca Vodă să-i îngăduie a avea patru vieri pe care să-i scutească de la dajdii, la viile episcopiei de la Oraviţa, aşa cum reiese din cartea lui Duca Vodă din 10 aprilie 1676, prin care domnitorul îi aproba cererea (Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 947; Şerbănescu 1954). În cursul aceluiaşi an, episcopul a cumpărat încă două vii, una la 15 mai 1676 (Arh. St.

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 915v.-916; Şerbănescu 1954), alta la 18 august 1676 (Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714: 926; Şerbănescu 1954).

În perioada imediat următoare desfiinţării episcopiei, Daniil a fost numit de către Şerban Cantacuzino stareţ la mănăstirea Cotroceni, unde a stat "de la 29 noiembrie 1679 până la 21 ianuarie 1682" (Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 690: 10, 10v., 21, 21 v., 49, 49 v.; mss. 692: 20 v., 22, 46, 50, 90; Şerbănescu 1954). După această dată, ca urmare a închinării mânăstirii de către ctitorul ei la Sf. Munte Athos şi trimiterii lui Partenie ca stareţ (Şerbănescu 1954), Daniil s-a retras la schitul Babele din Moldova, de unde se pare că venise (Şerbănescu 1954). Activitatea ulterioară a lui Daniil rămâne încă necunoscută, cu excepţia consemnării momentului 1681 când un anume "proin Sofia Daniil" apare ca martor în actul încheiat la 3 iulie 1681 prin care Dionisie Ieromonahul lăsa Episcopiei Râmnicului schitul său de la Ţeica (Bodin 1932) şi a episodului 1686 când "Daniil proin Ardelean" a participat la alegerea şi sfinţirea lui Varlaam ca Mitropolit al Ardealului (Bodin 1932; Meteş 1930; Meteş 1935). Tot în anul 1686 Daniil ar fi cumpărat, împreună cu Teodosie, "fost mitropolit al Moldovei", o moşie "la capul târgului Focşanii de sus" de la Andrei Pupăză şi Gaftoana (Lapedatu 1906; Iorga 1904; Meteş 1930; Şerbănescu 1954).

Dintr-o scrisoare din 25 ianuarie 1689 "a tot soborul mănăstirii Sovejii" reiese că Daniil a murit la schitul Babele (Şerbănescu 1954). Aflând de moartea sa, Şerban Vodă şi-a trimis oamenii să-l aducă la Bucureşti pe duhovnicul lui Daniil, mitropolitul Teodosie, pe care l-au pus la opreal(ă) zece săptămâni" pentru a mărturisi tot ce ştia despre averea fostului episcop. După ce a aflat tot ce îl interesa, domnitorul a dat ordin să se ia "tot ce au fost: veşminte, haine şi alte lucruri scumpe, toate le-au luat… de le-au dus la Bucureşti la mânăstirea lui Şerban Vodă la Cotroceni" (Şerbănescu 1954). La scurt timp după acest episod a murit şi Şerban Cantacuzino, la 9 noiembrie 1688, motiv pentru care se consideră că moartea lui Daniil a avut loc pe la jumătatea anului 1688 (Şerbănescu 1954).

După desfiinţarea episcopiei, Strehaia străbate o perioadă de declin în timpul războiului austro-turc, fiind arsă şi jefuită de tătari, ca şi în timpul stăpânirii austriece asupra Olteniei între anii 1718-1739. Chiar şi în timpul acestei stăpâniri, prin Cartea Administraţiei Austrice din 25 mai 1728 se întăreşte mânăstirii Strehaia moşia Albuleşti, pe care să o stăpânească în pace de către moşia Bâcleşul (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 61). Printr-o altă carte din 6 iunie 1732, dată la Craiova, se recunoaşte dreptul mânăstirii de a ţine toată partea de moşie din "Drăguleşti ce se chiamă Busul, din Leoteşti şi din Grădişte" (BAR. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500: 76v.; Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 326: 32).

Starea de decadenţă se datora, fără îndoială, şi proastei administrări a mânăstirii de către egumeni. Astfel, la 18 decembrie 1761, Constantin Voievod

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

dădea poruncă mitropolitului să atragă atenţia egumenilor de la mânăstirile Brâncoveni şi Strehaia cu privire la starea proastă a celor două aşezăminte religioase (Arh. Stat. Buc. *Mitropolia Ţării Româneşti*. CDXCIV/5).

Continuând tradiţia domnitorilor anteriori de a înzestra mânăstirea cu danii şi privilegii, Alexandru Ipsilanti a dat ordin, la 14 martie 1778, ca toate privilegiile mânăstirii Strehaia "să se păzească nestrămutat" (Cernăianu 1931; Chiriţă 1939). La rândul său, Nicolae Constantin Caragea a întărit, la 2 august 1782, toate daniile şi privilegiile mânăstirii Strehaia (Arh. St. Buc. *Mânăstirea Strehaia.* XIV: 47).

Soarta mânăstirii Strehaia se schimbă către sfârşitul sec. al XVIII-lea. Astfel, la 1 septembrie 1795, veniturile sale, alături de cele ale mânăstirilor neînchinate Cozia, Tismana şi Câmpulung, sunt date "spitalului de ciumaţi" (Arh. St. Buc. *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 141: 158v., 159, 159v.). La 6 mai 1798, la iniţiativa mitropolitului ţării şi a boierilor veliţi ai divanului, mânăstirea Strehaia este închinată orfanotrofiei din Bucureşti, demers întărit de domnitorul Constantin Hangerli prin actul de închinare al mânăstirii la Orfanotropion din 29 mai 1798 (Arh. St. Buc., *Mânăstirea Strehaia*. XIII: 2; mss. 326: 54-59; Plopşor 1940). Ulterior, domnitorii Ioan Gheorghe Caragea şi Alexandru Nicolae Şuţu au întărit închinarea mânăstirii la Orfanotropion, primul la 3 martie 1813 (Arh. St. Buc., *Mânăstirea Strehaia*. XIII: 3; mss. 326: 59v.-60), al doilea la 20 octombrie 1819 (Arh. St. Buc., *Mânăstirea Strehaia*. XIII: 4; mss. 326: 60v.-61; Plopşor 1940).

În timpul domniei lui Ioan Gheorghe Caragea, ca urmare a împărţirii mânăstirilor în trei categorii – cele din categoria I plăteau suma de 600 de taleri havaietul logofeţiei mari, 200 taleri la al doilea logofăt, 100 la muhurdar şi 50 la scris şi cheltuiala hârtiei; cele de categoria a II-a plăteau jumătate, iar celor din categoria a III-a le revenea plata a 24 de taleri în total –; mânăstirea Strehaia a fost încadrată în cea de-a doua categorie (Urechia 1892b), drept dovadă că nu era săracă.

În timpul lui Alexandru Moruzi, mânăstirea Strehaia a fost prădată de cetele paşei de Vidin Pasvan Oglu, care au furat 3.000 de taleri, revenind, pentru a doua oară, în timpul domniei lui Mihail Şuţu, pentru a jefui mânăstirea de 30.000 de taleri şi alte odoare bisericeşti şi a arde chiliile (Urechia 1892a; Urechia 1892c).

Mânăstirea Strehaia a reprezentat un punct strategic şi pe traseul lui Tudor Vladimirescu care, după Proclamaţia de la Padeş, şi-a cantonat trupele aici, la sfârşitul lui ianuarie 1821, în aşteptarea cetelor lui Dimitrie Macedonschi şi Simeon Mehedinţeanu. După plecarea oastei reunite, Tudor a lăsat la Strehaia o garnizoană de 200 de panduri, sub conducerea fratelui său Papa Vladimirescu (Academia Română 1964; Davidescu 1964), şederea acestor trupe în incinta mănăstirii producând anumite pagube care au fost reparate în anul 1826 (Coravu 2007).

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

Mânăstirea Strehaia a fost folosită ca loc de refugiu şi de capii răscoalei din anul 1826, Ghiţă Cuţui Olteanul şi Simeon Mehedinţeanu, ocazie cu care ”a suferit mari stricăciuni din partea turcilor şi a trebuit să fie renovată şi zugrăvită, după cum arată pisania din biserică” (Davidescu 1964).

Într-o scrisoare către Vasile Alecsandri din 26 decembrie 1882, I. Ghica povesteşte despre surghiunuirea lui Iancu Jianu la mânăstirea Strehaia, din porunca tatălui sau, care vroia să-l împiedice să se căsătorească cu fiica unui ţăran clăcaş. Iancu ”a trântit slujitorii şi egumenul şi a scăpat”, luând calea haiduciei (Ghica 1956).

Dacă în anul 1863, personalul mânăstirii număra 19 persoane (Cernăianu 1931), după secularizarea din 1864 mânăstirea Strehaia a devenit biserică de mir, funcţionând ca atare până în anul 1957 (Coravu 2007), în prezent fiind mănăstire.

Prin istoria ei, prin valoarea arhitecturală şi sculpturală, prin aportul său la îmbogăţirea tezaurului cultural şi spiritual al României, prin rolul de punct strategic pe care l-a jucat de-a lungul timpului în frământările sociale şi politice petrecute în Ţara Românească, mânăstirea şi, pentru scurt timp, episcopia Strehaia se detaşează ca un centru important al ortodoxismului românesc. Un monument istoric despre care Paul de Alep afirma, în vara anului 1657, cu ocazia vizitei întreprinse aici de suita patriarhului Macarie al III-lea al Antiochiei, că ”este o mănăstire domnească şi este foarte preţuită în această ţară pentru frumuseţea sa şi pentru întăriturile sale. Noi n-am întâlnit, desigur, nici o altă mănăstire deopotrivă cu aceasta” (Cioran 1900).

Bibliografie

Academia Română. 1964. *Istoria României*, vol. III, Bucureşti: Editura Academiei R.P.R.

Arhivele Statului Bucureşti (Arh. St. Buc.). *Mânăstirea Strehaia*. XII.

Arhivele Statului Bucureşti (Arh. St. Buc.). *Mânăstirea Strehaia*. XIII.

Arhivele Statului Bucureşti (Arh. St. Buc.). *Mânăstirea Strehaia*. XIV.

Arhivele Statului Bucureşti (Arh. St. Buc.). *Mitropolia Ţării Româneşti*. CDXCIV/5.

Arhivele Statului Bucureşti (Arh. St. Buc.). *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 141.

Arhivele Statului Bucureşti (Arh. St. Buc.). *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 326.

Arhivele Statului Bucureşti (Arh. St. Buc.). *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 690.

Arhivele Statului Bucureşti (Arh. St. Buc.). *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 692.

Arhivele Statului Bucureşti (Arh. St. Buc.). *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 714.

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

Bârlădeanu, V. P. 1930. Episcopia Strehăii. *Biserica Ortodoxă Română*: 650-59.
Bianu, I. 1904. *Episcopia Strehaiei în anii 1673-1688. Notă istorică*. Bucureşti: Institutul de Arte Grafice „Carol Göbl".
Bianu, I. şi N. Hodoş. 1903. *Bibliografia românească veche (1508-1830). t. I*. Bucureşti: Academia Română.
Biblioteca Academiei Române (BAR). *Condica Mânăstirii Strehaia*. mss. 500.
Bilciurescu, C. 1890. Mănăstirea Strehaia. *Mănăstirile şi bisericile din România*: 161-75.
Bodin, D. 1932. Episcopia Strehaiei. *Datina* X: 3-19.
Bunea, A. 1902. *Vechile episcopii românesci a Vadului, Geoagiului, Silvaşului şi Belegradului*. Blaj.
Cernăianu, P. 1931. *Mănăstirea şi episcopia Strehaiei*. Bucureşti.
Chiriţă, I. 1939. Documente brâncovene şi oltene. *Arhivele Olteniei* XVIII: 452-63.
Chiriţă, I. 1942. Documente brâncovene şi oltene. *Arhivele Olteniei*: 202-19.
Cioran, E. 1900. *Călătoriile Patriarhului Macarie de Antiohia în Ţările Române 1653-1658*. Bucureşti.
Coravu, D. 2007. *Mânăstirea şi episcopia Strehaia*. Slobozia: Editura Episcopiei Sloboziei şi Călăraşilor.
Craiovescu, G. 1886. *Condica Sfântă. vol. I*. Bucureşti.
Davidescu, M. 1964. *Monumente istorice din Oltenia*. Bucureşti.
Diaconescu, E. 1926-1927. Bănia dela Strehaia. *Cercetări istorice* II-III: 245-53.
Dumitrescu, Al. T. 1916. Contribuţiuni la Istoriografia românească veche. Despre "Istoria Ţării Româneşti dintru început" şi autorul ei Daniil Panonianul, fost mitropolit al Ardealului şi episcop al Strehăii, precursorul şcoalei latiniste (1652-1868). *Lui Ion Bianu, amintire*: 239-52.
Dumitrescu, Al. T. 1923. Episcopul de la Strehaia (1673-1688). *Arhivele Olteniei* 6: 79-93.
Ghica, I. 1956. *Opere*. *vol. I.* Bucureşti.
Ionescu, G. M. 1914. *Istoria Mitropoliei Ungro-Vlahiei*. vol. II. Bucureşti.
Iorga, N. 1902. *Sate şi preoţi din Ardeal*. Bucureşti.
Iorga, N. 1904. *Studii şi documente cu privire la istoria românilor*. *vol. VII*. Bucureşti.
Iorga, N. 1905. *Istoria românilor în chipuri şi icoane*. *Vol. II*. Bucureşti.
Iorga, N. 1908. *Istoria Bisericii româneşti şi a vieţii religioase a Românilor*. *vol. I*. Vălenii-de-Munte.
Iorga, N. 1915. *Histoire des Roumaines de Transylvanie et de Hongrie*. *vol. I*. Bucureşti.
Iorga, N. 1926. *Istoria literaturii româneşti*. *vol. I*. ed. a II-a. Bucureşti.
Iorga, N. 1928. *Istoria Bisericii româneşti*. *vol. I*. Bucureşti.
Iorga, N. şi G. Balş. 1922. *Histoire de l'art roumain ancient*. Paris.

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)

Lapedatu, Al. 1906. *Episcopia Strehaiei şi tradiţia scaunului bănesc de acolo*. Bucureşti.
Lupaş, I. 1918. *Istoria bisericească a românilor ardeleni*. Sibiu.
Lupaş, I. 1928. *Lecturi din isvoarele istoriei române*. Bucureşti: Cartea Românească.
Mangra, V. 1906. *Mitropolitul Sava II Brancovici, 1656-1680*. Arad.
Meteş, Şt. 1930. *Viaţa bisericească a românilor din Ţara Oltului*. Sibiu.
Meteş, Şt. 1935. *Istoria Bisericii şi a vieţii religioase a românilor din Transilvania şi Ungaria*. *vol. I*. Sibiu.
Moisescu, Gh., Şt. Lupşa şi Al. Filipaşcu. 1957. *Istoria Bisericii Române*. *Manual pentru Institutele Teologice*. *vol. II*. Bucureşti.
Năsturel, P.V. 1914. Mănăstirea Strehaia. *Revista pentru istorie, arheologie şi filologie* XIV: 89-98.
Plopşor, N. 1940. Documentele de închinare a mânăstirii Strehaia la Orfanotropion. *Oltenia* I: 67-75.
Sîrbu, I. 1904. *Istoria lui Mihai Viteazul*. *vol. I*. Bucureşti.
Şerbănescu, N. 1954. Documente despre Episcopia Strehaiei. *Mitropolia Olteniei* 11-12: 489-509.
Şerbănescu, N. 1961. Noi mărturii despre Episcopia Strehaia şi episcopul ei Daniil. *Mitropolia Olteniei*: 57-78.
Ştefănescu, Şt. 1956. Începuturile băniei de Craiova. Pe marginea unui document recent publicat. *Studii şi materiale de Istorie Medie* I: 328-39.
Urechia, V. A. 1892a. *Istoria Românilor*. *vol. VIII*. Bucureşti: Tipografia ”Gutenberg” Joseph Göbl.
Urechia, V. A. 1892b. *Istoria Românilor*. *vol. X*. Bucureşti: Tipografia ”Gutenberg” Joseph Göbl.
Urechia, V. A. 1892c. *Istoria Românilor*. *vol. XI*. Bucureşti: Tipografia ”Gutenberg” Joseph Göbl.

BDD-V1840 © 2015 Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:53:34 UTC)